

Gemeente in ontwikkeling

Handreiking voor ouderen
en gemeenteleden

Wie ben ik?

Waar doe ik toe?

Wat geloof ik?

Waar hoor ik bij?

JEUGDWERK
STEUNPUNT

Colofon

'Gemeente in Ontwikkeling'

Copyright © 2018 Jeugdwerk Steunpunt

Jeugdwerk Steunpunt

Jeugdwerk@ngk.nl

Voor meer contact informatie

www.jeugdwerksteunpunt.nl

Aan deze brochure werkten mee

S. Smit (pedagoog) en

E. Quist (kinder- en jeugdpsycholoog)

Bronnen

Geloven in Opvoeden, M. Vrijmoeth e.a.

Geloven met Plezier, A. Damstra en F. Mout

Ontwikkelings Psychologie M. Verhulst

Growing Young, Kara Powel e.a.

Beeld

Illustraties: Alena Chernisheva

Fotografie: Pag. 10: Yellowind, Pag. 12: Sasistock,

Pag. 14: Katseyephoto, Pag. 16: Anoushtoronto,

Pag. 18: Mimagephotography, Pag. 20: Lopolo,

Pag. 22: Jonah213, Pag. 24: Mashiki,

Pag. 26: Ben White.

Eindredactie

Jeugdwerk Steunpunt

Vormgeving

Studio Artius

Jeugdwerk Steunpunt wil de bloei van het evangelie in jouw leven vrucht laten dragen in de relatie met kinderen, tieners en jongeren.

Gemeente in ontwikkeling

GEMEENTE IN ONTWIKKELING

Het delen van evangelie aansluitend bij de ontwikkeling van kinderen, tieners, jongeren en jongvolwassenen.

In deze brochure vind je de globale ontwikkeling van een mens van geboorte tot volwassenheid. Wanneer je vanuit de ontwikkelingspsychologie kijkt naar de fasen die de mens doormaakt voordat hij 'volwassen' is, staan er drie vragen centraal: 'Wie ben ik?', 'Waar hoor ik bij?' en 'Waar doe ik toe?'. Iemand is 'volwassen' wanneer er stabiliteit en vrede is in het beantwoorden van deze vragen.

Het gezin en de geloofsgemeenschap zijn plaatsen waar een kind mag ontdekken hoe hij op deze drie vragen vanuit het evangelie van Jezus Christus invulling geeft.

Hierbij is het goed om te beseffen dat ieder kind uniek is en zijn eigen weg gaat. Wegen die misschien niet altijd volgens 'het boekje' gaan.

Het gezin

Ouders en opvoeders hebben de grootste invloed op het geloofsleven van een kind. Zij zijn in het leven van een kind de constante factor. Hopelijk ook tot ver na de volwassenheid. In het gezin zien kinderen hoe geloven vorm krijgt. Ze zien het in de omgang met elkaar, in de keuzes die gemaakt worden en in hoe Bijbel, gebed en kerk een plek krijgen. Er ligt dus een belangrijke rol bij de ouders en opvoeders.

.....

De Jeugd

In de gemeente is de jeugd er niet alleen om voor te zorgen. We mogen ook uitkijken naar hoe God kinderen, tieners, jongeren en jongvolwassenen inzet in Zijn lichaam en missie. We zien in de Bijbel dat God ook jonge mensen gebruikt op beslissende momenten in Zijn heilsgeschiedenis. Soms gebruikt Hij juist de eigenschappen van een levensfase om iets in beweging te brengen. Kijk bijvoorbeeld naar het verhaal van David. Zou David het gevecht met Goliath aan hebben gedurfd als hij een volwassen man was? Het radicaal vertrouwen, in de ogen van volwassenen soms naïef, van een jonge man brengt het volk van Israel verder. Zo zien we dat gemeenteleden de ontwikkeling van de jongere mogen ondersteunen zodat zij bij mogen dragen aan de ontwikkeling van de gemeente.

.....

De gemeente

De gemeente heeft drie rollen in het begeleiden van de jeugd:

- > Het toerusten van de ouders en opvoeders zodat zij vanuit een 'eigen' doorleefd geloof, hun kind een leven met God kunnen voorleven.
 - > In een tijd waarin het niet gewoon is om je kind gelovig op te voeden, geeft de geloofsgemeenschap 'bevestiging' van de opvoeding thuis. In de gemeente en het jeugdwerk herkennen kinderen en tieners het geloof wat hun ouders thuis voorleven.
 - > Gemeenteleden kunnen goede, gezonde en betekenisvolle relaties opbouwen met de kinderen, tieners en jongeren in de gemeente. Hierdoor hebben zij volwassenen en leeftijdsgenoten waarmee ze de vreugde en worstelingen van hun leven (met God) kunnen delen. Zo kan de jeugd, door wat gemeenteleden voorleven en vertellen, het evangelie beter leren kennen en ervaren.
-

**BABY'S EN
DREUMESSEN**

PEUTERS

KLEUTERS

KINDEREN

(PRE) TIENERS

TIENERS

JONGEREN

**JONG
VOLWASSENEN**

VOLWASSENEN

We kijken in deze brochure naar de algemene en geloofsontwikkeling van het kind en hoe ouders en de geloofsgemeenschap daarbij aan kunnen sluiten.

In de ontwikkeling van een mens van baby tot volwassene, kun je globale periodes aanwijzen waarin een kind een groeispurt doormaakt (we noemen dit verder lengtegroei). Die periodes gaan vaak gepaard met vermoeidheid, behoefte aan beweging, snel geprikkeld zijn en onrust. Tussen die groeispruts zitten de rustigere periodes (we noemen dit ook wel breedtegroei). Deze zijn relatief rustiger voor het kind en dus ook voor de opvoeder.

In de ontwikkeling kijken we naar hoe het kind in de levensfase bezig is met het beantwoorden van de drie identiteitsvragen en hoe 'geloof' zich ontwikkelt.

Wie ben ik?

Autonomie ontwikkeling

Waar hoor ik bij?

Psychosociale ontwikkeling

Waar doe ik toe?

Competentie ontwikkeling

Wat geloof ik?

Geloofsontwikkeling

BABY'S EN DREUMESSEN

Van nul tot een half jaar is een periode van lengtegroei. Van een half jaar tot twee jaar is het een relatieve rustigere periode van breedtegroei.

Wie ben ik?

- > Er is geen besef van een 'eigen ik'. Vanuit het perspectief van het kind is moeder en kind een eenheid.
- > Leren wordt gedaan door ervaringen en met behulp van de zintuigen. Alles wordt bijvoorbeeld in de mond gestopt en betast.

Wat geloof ik?

- > Het ervaren van Gods onvoorwaardelijke liefde, trouw en zorg, wordt gebouwd op het ervaren van onvoorwaardelijke liefde, trouw en zorg van ouders en opvoeders in deze fase.

Waar hoor ik bij?

- Het gezin heeft de belangrijkste rol. Vanuit de veiligheid van de ouder wordt de omgeving verkend.
 - Het kind heeft nog niet de mogelijkheid om zich in de ander in te leven. Daardoor kan het ook nog niet samen spelen.
 - Het kind is gevoelig voor sfeer: een onrustige sfeer wordt vaak beantwoord met onrustig gedrag.
-

Waar doe ik toe?

- Deze vraag krijgt nog weinig aandacht in deze fase.
-
- Kijk voor meer tips en ideeën over baby's en dreumesen en de andere levensfasen op:
www.gemeenteinontwikkeling.nl

Tips voor de ouders

- Besef dat deze fase ook belangrijk is voor de geloofsontwikkeling. Door te werken aan een basisgevoel van vertrouwen, veiligheid en geborgenheid, geef je het kind een kapstok waaraan hij later Gods liefde en trouw kan verbinden. Veel knuffelen dus!

Tips voor de gemeente

- De rol van ouders is belangrijk in deze fase. In hoeverre brengen zij met vreugde en vertrouwen hun kind naar de kerk en de crèche? Ga hierover met hen in gesprek en kijk wat je volgens ouders kunt verbeteren.
- Het ontdekken van de wereld door het kind, vraagt om een veilige plek. Bekijk de kerkzaal en de crèche ruimte eens vanuit het perspectief van een baby. Wat kan beter/veiliger?
- Sfeer is belangrijk in deze fase. Zorg dat het kind ervaart dat de geloofsgemeenschap een warme gemeenschap is. Dat geldt overigens ook voor alle levensfasen die hierna komen!

PEUTERS

Van ongeveer twee tot vier jaar is er sprake van een lengtegroei periode. Een onstuimige periode die ook wel de peuterpuberteit wordt genoemd.

Wie ben ik?

- > Het kind ontdekt dat hij een 'eigen ik' heeft, met de daarbij horende eigen wil.
- > Rituelen, gewoontes, eindeloos herhalingen en 'waarom vragen' helpen het kind grip te krijgen op zijn steeds groter wordende wereld.
- > Het kind leert door af te kijken en te imiteren wat ouders, broers en zussen doen.

Wat geloof ik?

- > Ook handelingen als bidden en zingen worden afgekeken en geïmiteerd.
- > Het eerste wat een kind merkt van het bestaan van God ligt eerder in het gevoel dan in het begrijpen.
- > Een peuter kan een sfeer van eerbied en heiligheid ervaren tijdens een gebed of moment van stilte.
- > Een goed ontwikkelde eigen wil helpt later in het kiezen tussen goed en kwaad en een leven met of zonder God.
- > Aan de hand van Bijbelse prentenboeken kan het kind al wat leren over God: God heeft jou gemaakt; Hij vindt jou mooi en houdt veel van jou en van papa en mama.

Waar hoor ik bij?

- Van naast elkaar spelen gaat het kind langzamerhand leren om samen te spelen.

Waar doe ik toe?

- Deze vraag krijgt nog weinig aandacht in deze fase.

-
- Kijk voor meer tips en ideeën over peuters en de andere levensfasen op: www.gemeenteinontwikkeling.nl

Tips voor de ouders

- Begin zo vroeg mogelijk met het opbouwen van rituelen zoals bidden, zingen en Bijbel lezen. Dit kan het kind imiteren. Dat geeft een gevoel van rust en herkenning. Bovendien merken ze dat God aanwezig is in het gezin.
- Help je kind zijn eigen wil goed te ontwikkelen. Hierbij is het goed dat ze ervaren dat niet alles kan of mag en dat ze soms wel zelf kunnen kiezen of beslissen. Zo help je het kind later te kiezen tussen goed en kwaad en een leven met of zonder God.
- Leeftijdsgenoten worden na deze fase steeds belangrijker. Stimuleer vriendschappen in de kerk. Probeer bijvoorbeeld regelmatig af te spreken met een gezinnen met kinderen in dezelfde leeftijd. Naast dat ze vriendjes krijgen leert je kind bovendien andere volwassenen kennen die rolmodel, vraagbaak en vriend kunnen zijn.

Tips voor de gemeente

- Bouw ook in de crèche of peuterdienst rituelen en gewoontes op. Terugkerende welkoms- en afscheidsrituelen kunnen het kind helpen zich sneller thuis te voelen in de groep.
- Leren gebeurt vaak vanuit ervaringen en zintuigen. Maak daar gebruik van bij het vertellen van een Bijbelverhaal. Neem eens een huisdier mee als je over het scheppingsverhaal vertelt, of imiteer wind en regen bij het verhaal van de storm op het meer.
- Maak er als gemeentelid een gewoonte van om kinderen te begroeten bij hun naam. Vraag ook regelmatig of ze jouw naam nog kennen.

KLEUTERS

Van ongeveer vier tot zes jaar is een relatief rustige periode (breedtegroei).

Wie ben ik?

- > Vanaf 4 jaar start het kind met de basisschool
- > Zintuiglijk ervaren blijft de denkontwikkeling bepalen. Muziek en zingen kunnen helpen bij het leren en uiten van emoties.
- > Het kind leert veel kennen en benoemen, maar heeft niet het vermogen om realiteit en fantasie te onderscheiden.
- > Het kind heeft nog geen besef van tijd en afstand.

Waar hoor ik bij?

- > Het gezin heeft nog steeds de belangrijkste rol, maar de rol van vrienden wordt beetje bij beetje belangrijker. er ontstaan in deze fase vriendschappen.

Waar doe ik toe?

- > Doordat ze veel initiatief gaan nemen leren ze hun eigen kunnen ontdekken. 'Kijk eens wat ik durf! Er is dus een overgang van imiteren naar zelf proberen.

Wat geloof ik?

- Stimuleer het zelf proberen. Laat ze zelf een gebed uitspreken of een bekend Bijbelverhaal vertellen.
- Al zingend leert het kind eigenschappen van God kennen. Bovendien kan hij emoties als saamhorigheid, blijdschap, vertrouwen en veiligheid uiten die gaandeweg aan God gekoppeld kunnen worden.
- Er is geen sterk ontwikkeld besef van goed en kwaad. Schuldgevoel of verdriet is vooral gekoppeld aan **directe consequenties**: "Nu is mijn speelgoed kapot." of "Nu wordt mama boos.". **WORD GECHECKED**
- Het wijzen op een God die altijd bij je is kan vertrouwen en rust geven in een steeds groter wordende wereld
- Herhaling van een beperkt aantal Bijbelverhalen zorgt ervoor dat het kind de betekenis langzamerhand zal ontdekken en die verhalen zal onthouden. Chronologische volgorde van verhalen doet er nog niet toe.
- Om grip te krijgen op zijn wereld stelt de kleuter soms lastige vragen. Waar is God? Hoe ziet Hij eruit? Een precies antwoord is niet nodig. Zijn vraag laat vooral zijn nieuwsgierigheid zien.

Tips voor de ouders

- Kijk wat jouw kind leuk vindt om te doen binnen de gemeente. Jij kent je kind het beste en weet waar hij van opbloeit. Misschien vindt je kind het leuk om hulpdiaken te zijn en met de collectezak rond te lopen, een kaars aan te steken of de bloemen na de dienst te overhandigen. Hoe ouder hij wordt hoe groter de verantwoordelijkheden kunnen zijn. De verantwoordelijkheid zal het kind het gevoel geven gezien gewaardeerd te worden en te ontdekken wat hij leuk vindt en waar zijn kwaliteiten liggen.
- Ga aan de slag met je eigen geloof. Zorg dat je jezelf oefent in nieuwsgierig zijn naar God en geloof. Jouw houding is wat zij zullen imiteren.

Tips voor de gemeente

- Creëer in de eredienst of in het kinderprogramma heilige momenten of maak kinderen bewust van heilige momenten. Als je bijvoorbeeld ontzettend veel plezier beleeft door een spel, benoem dat God volgens jou nu meelacht. Of maak het wat donkerder in de zaal, brand een kaarsje en spreek een gebed uit.
- Bouw een liedrepertoire op. Maak bijvoorbeeld een (Spotify) afspeellijst van 20- 30 liederen die ouders thuis kunnen afspelen en ook bij de kleuterdienst gezongen worden.

KINDEREN

Ongeveer zes tot en met acht jaar is een periode van lengtegroei met relatief veel onrust. Het kind ontwikkelt zich in een rap tempo met lezen en schrijven op school.

Wie ben ik?

- Het denken is nog steeds gebonden aan concrete zaken. Het geheugen is al goed ontwikkeld, waardoor niet alles meer hoorbaar of zichtbaar hoeft te zijn om het te begrijpen.
- Fantasie en realiteit zijn aan het einde van deze fase ontward.
- Begin van de ontwikkeling van het rechtvaardigheidsgevoel

Waar hoor ik bij?

- Vrienden worden steeds belangrijker. De groep vrienden wordt opgezocht met egocentrische motieven. Het kind krijgt namelijk grip op zijn wereld door te zien hoe anderen dingen aanpakken.

Wat geloof ik?

- > Het kleine aantal Bijbelverhalen uit de peutertijd is ondertussen te beperkt. De verhalen mogen worden uitgebreid met verhalen die laten zien wie God is en hoe Hij is.
- > Het rechtvaardigheidsgevoel dat zich ontwikkelt, maakt gaandeweg ruimte voor het besef van goed en kwaad en van zonde. 'Mag dat van God?' Verhalen over schuld, vergeving en opnieuw beginnen sluiten aan bij kinderen van deze leeftijd. De eigenschap van God als rechter die ons oproept te streven naar recht en rechtvaardigheid, sluit hier goed bij aan. Ga hiermee ook aan de slag.

Denk na en praat over een onrecht in de wereld (bijvoorbeeld milieuvervuiling) en ga er vervolgens met elkaar ook wat aan doen (vuilnis oprapen).

Waar doe ik toe?

- > Een periode waarin eigen kunnen vooral gemeten wordt met anderen. Competitie doet het dan ook goed in deze periode.
- > Vanuit het ontluikende rechtvaardigheidsgevoel ook de periode van de grote wereldverbeteraars.

Tips voor de ouders

- > Wees je ervan bewust dat jij de grootste invloed hebt op de geloofsvorming van jouw kind. Jij bent degene die jouw kind opvoedt. De mensen om jou heen, die ook met jouw kind omgaan, zijn bevestigers of ontkeners van jouw opvoeding. Om deze reden is een geloofsgemeenschap waarin jijzelf als ouder je gevoed weet belangrijk. De geloofsgemeenschap voedt niet alleen jou als gelovige, maar ondersteunt jou en bevestigt jouw kind dat zijn ouders niet vreemd zijn. Er zijn meer mensen die geloven en kiezen voor een leven achter Jezus aan.

Tips voor de gemeente

- > Vrienden worden belangrijk. Maak ook ruimte in het jeugdwerk om elkaar beter te leren kennen.
- > In deze leeftijd hebben kinderen veel behoefte aan beweging. Verwacht dus niet dat ze een half uur stil kunnen zitten. Gebruik spelletjes of competities om een Bijbelverhaal te illustreren.
- > In alle leeftijden hierna wordt het belangrijk dat je als gemeente na gaat denken over hoe je het kind binnen de gemeente verantwoordelijkheden kunt geven. Zorg voor een passende en uitdagende taak die past bij de gaven en talenten van het kind en zorg voor goede begeleiding.

(PRE) TIENERS

Van negen tot ongeveer twaalf jaar is een relatieve rustige periode (breedtegroei).

Wie ben ik?

- > Het kind ontdekt wat wel en niet mogelijk is. Hierdoor gaat fantasie steeds minder een rol spelen.
- > Verbanden en samenhang worden steeds meer gezien. Dit gaat ook gepaard met het zien van directe gevolgen. Als ik dit doe, gebeurt dat.
- > Ze hebben een sterk ontwikkeld geheugen.
- > Meiden beginnen vaak al met lichamelijke verandering (lengtegroei). Er is een groot verschil tussen jongens en meisjes.

Wat geloof ik?

- > Geloofsvragen die vaak in deze fase spelen: Wat kan God allemaal? Hoe machtig is Hij?
- > Er is een sterke toename van geloofskennis, -ervaring, en -beleving.
- > Ondanks dat het denken nog concreet is, kunnen abstracte geloofsbegrippen zoals trouw en genade wel begrepen worden wanneer het uitgelegd wordt.
- > Door meer inzicht en besef van verbanden, samenhang, tijd en ruimte, worden verbanden in de Bijbel ook begrepen. Wat is bijvoorbeeld de rode draad in de Bijbel?

Waar hoor ik bij?

- Een periode waarin het kind zich verder losmaakt van zijn ouders.
- De groep leeftijdsgenoten wordt gebruikt als oefenplek voor zelfstandigheid.
- Het sociaal gevoel komt tevoorschijn, met daarbij het neveneffect: er wordt meer gepest.
- Het ontwikkelde rechtvaardigheidsgevoel zorgt ervoor dat kinderen in deze fase regels letterlijk nemen. Ze zijn soms wettisch.

Waar doe ik toe?

- het gevoel dat je dingen kunt wordt belangrijk. Ze hebben veel geleerd. Positieve ervaringen, complimenten en opbouwende kritiek zorgen voor zelfvertrouwen.
- Doordat bekwaamheidsgevoel belangrijk is, is er ook meer kans op faalangst bij gebrek aan zelfvertrouwen.

-
- Kijk voor meer tips en ideeën over (pre) tieners en de andere levensfases: www.gemeenteinontwikkeling.nl

Tips voor de ouders

- Werk aan een openhartige relatie met je kind. Wanneer ze al van jongs af aan weten dat ze alles met je mogen delen, dat je hen serieus neemt en onvoorwaardelijk van hen houdt. Dit zal dat helpen in de roerige jaren van de puberteit.
- Bevorder ook vriendschappen tussen jouw kind en andere volwassen gemeenteleden. Wanneer jouw kind in de puberteit juist afstand neemt van jullie als ouders, kunnen deze vrienden een vraagbaak en vertrouwenspersoon zijn.

Tips voor de gemeente

- Het groepsgevoel begint zich te ontwikkelen. Hierdoor is het belangrijk om gezamenlijk te bidden, zingen en praten. Zo merkt het kind dat ook anderen uit de groep geloven. Dit is een goede tijd om eens op kamp te gaan of een uitje te organiseren.
- Ze zijn hongerig naar feiten. Dit is bij uitstek het moment om kennisonderwijs te geven.
- Maak gebruik van opgedane kennis vanuit school. Kijk naar getallen in de Bijbel, of pak een atlas om te laten zien waar het verhaal zich afspeelt.
- In deze periode van een ontwikkeld rechtvaardigheidsgevoel, is het belangrijk dat het kind ziet en ervaart dat de geloofsgemeenschap iets doet met het onrecht in de wereld en van betekenis is voor zijn naaste.

TIENERS

Van ongeveer twaalf tot en met vijftien jaar is weer een periode van lengtegroei. Wat ook wel bekend staat als de puberteit.

Wie ben ik?

- > Snelle lichamelijke groei, wat gepaard gaat met vermoeidheid, klungeligheid en labiliteit.
- > Het is een begin van het zoeken naar een eigen identiteit en zelfacceptatie.
- > De mogelijkheid om abstract te denken begint zich te ontwikkelen. Begrippen krijgen betekenis.
- > Tijd van seksuele rijpwording, met daarbij een groeiende belangstelling voor de andere sekse. Meiden zijn hier over het algemeen eerder mee.
- > Het denken is soms zwart-wit.
- > Om te komen tot een goede identificatie en zelfacceptatie is het nodig dat ze experimenteren en dat er ruimte is om fouten maken.

Wat geloof ik?

- > Een periode waarin behoefte is aan uitleg en verantwoording. Centrale vraag is: Bestaat God wel?
- > Door de mogelijkheid om abstract te gaan denken worden thema's als 'Doel van het leven' of 'Waarom is er lijden?' interessant.
- > In deze fase gaat het vooral om het verzamelen van antwoorden. Het vormen van een (geloofs)mening is een proces van jaren. Een plek thuis of in de gemeente waarin ze hun twijfels en vragen kunnen delen is belangrijk.

Waar hoor ik bij?

- Er is een streven naar zelfstandigheid en daarbij het los willen komen van ouders.
 - De groep leeftijdsgenoten wordt belangrijk om zichzelf mee te vergelijken.
-

Waar doe ik toe?

- Er ontstaat in deze fase groot verschil tussen leeftijdsgenoten. Alle tieners richten zich vooral op de vraag 'Wie ben ik?' en 'Waar hoor ik bij?' Tieners op het VMBO moeten al keuzes maken voor hun vervolgopleiding. Hierdoor moeten zij al aandacht hebben voor de vraag 'Waar doe ik toe'.
-

Tips voor de ouders

- Probeer als ouder steeds contact te houden met je kind. Blijf vragen stellen. Dat voorkomt conflicten en je tiener voelt zich gehoord.
- Bij deze periode van persoonsvorming hoort dat het kind zich losmaakt van zijn ouders. Dit gaat soms gepaard met conflicten, maar lang niet altijd!
- realiseer je dat dit een periode is dat je kind zich bewust is van zichzelf en zijn omgeving. Wees dus gul in je complimenten en zuinig met kritiek.

Tips voor de gemeente

- Geef aandacht aan het vormen van goede relaties binnen de groep. Als er weinig tieners zijn in de gemeente, kan het waardevol zijn om aansluiting te vinden bij een andere groep in de buurt, of om evenementen te bezoeken waar andere gelovige tieners naartoe gaan.

- Leg bij het leren het accent op vragen stellen en antwoorden zoeken, in plaats van kennisoverdracht. Zorg dat het hierbij ook gaat om samen als groep plezier hebben in deze zoektocht.
- In alle fases is het belangrijk dat gemeenteleden laten zien dat ze welkom en geliefd zijn. Realiseer je dat ze, met name in de tienertijd, onzeker zijn over zichzelf en hun omgeving. Verdiep je in de tiener persoonlijk en in de huidige jeugdcultuur. Leef mee! Wees liefdevol en genadig.
- Tieners kunnen blijven hangen in het beeld dat God is zoals de ANWB. Hij wil dat je goed leeft. Hij is er als je Hem nodig hebt en verder heb je niet zoveel last van Hem. Het is goed om gaandeweg hun theologie uit te breiden. Geef ook ruimte voor twijfels en voor de rauwe kanten van het leven en geloof. Zet daarbij de verhalen van Jezus centraal.

JONGEREN

Deze periode is over het algemeen een wat rustigere periode (breedtegroei).

Wie ben ik?

- > De jongere ontwikkelt steeds meer zijn eigen 'ik'. Waarin de vroege tiener nog zoekend is, komt in deze fase al wat meer rust.
- > Het abstract denken komt tot volledige ontwikkeling.
- > De jongere kan tot meningsvorming komen. Dit gebeurt door het te toetsen aan een ideaal. Jongeren kunnen dan ook radicaal zijn in het naleven van een mening.
- > Vaak hebben ze in deze fase behoefte om te experimenteren. Dit heeft ook te maken met het vormen van hun mening.
- > Het kunnen inschatten van consequenties is nog niet goed ontwikkeld.

Waar hoor ik bij?

- > Van gericht op de groep naar een sociaal mens. Waar voorheen de groep diende als spiegel voor eigen handelen, verandert dat in deze fase in een sociale interactie met de groep.
- > Ook in de omgang met anderen is dit een tijd van experimenteren en onderzoeken. Ook wat betreft seksualiteit.

Wat geloof ik?

- Ook de geloofsmening wordt in deze fase gevormd en getoetst aan een ideaal. Hierin zie je soms jongeren hele radicale keuzes maken.
- De mening van de kinderjaren wordt doordacht en beargumenteerd of losgelaten. Overigens kan een kind al veel eerder op basis van gevoel geloof loslaten.
- In deze fase vindt de bewuste keuze voor of tegen God plaats. Positieve beïnvloeding van ouders en andere rolmodellen zijn vaak bepalend voor de keuze.

- Een centrale geloofsvraag in deze periode is: Wat heeft God ermee te maken?

Waar doe ik toe?

- Er zijn jongeren die steeds meer besef van hun rol in de wereld krijgen. En anderen die daar nog niet aan toe zijn. Middelbare scholieren staan in het begin van deze fase voor de keus voor welk profiel ze kiezen.

Tips voor de ouders

- De mening van ouders wordt niet altijd zomaar overgenomen. Al wordt de oprechte mening van ouders zeker serieus genomen. Zijn antwoorden van ouders niet overtuigend, dan heeft de overtuigende mening van anderen grote invloed.
- Deze fase is te vatten met de metafoer van een huis: in de kindertijd richt jij het huis (je kind) in zoals jij denkt dat goed is. In de puberteit gaan kinderen meubels versjouden, weggooien, verven etc. Tot het voor henzelf goed staat in hun 'huis'. Meestal nemen ze de meeste 'meubels' van hun ouders mee!
- Zie deze periode als een kans om samen met je kind je eigen geloof onder de loep te nemen. Waar baseer ik mijn eigen overtuigingen op?

Tips voor de gemeente

- Een plek in de gemeente waarin de jongere zijn gedachten kan toetsen en vormen is waardevol in deze tijd. Denk aan de avonden waar de basis van het geloof centraal staat.
- Jongeren maken zich verder los van ouders. Het is mooi als jongeren terug kunnen vallen op opgebouwde relaties binnen de gemeente, zodat ze anderen hebben om mee te sparren.
- Kijk hoe de ontdekte gaven en talenten in de gemeenschap verder ontwikkeld kunnen worden. Werk toe naar steeds grotere verantwoordelijkheden.

JONG VOLWASSENEN

De verschillen in deze fase zijn groot. Een jongvolwassene kan al werken of studeren, getrouwd zijn of singel, wel of geen kinderen hebben.

Wie ben ik?

- > De puberteit van wisselende stemmingen en onzekerheden is afgerond en het lichaam is volgroeid.
- > Met name doordat het beantwoorden van de vragen 'Waar hoor ik bij?' en 'Welk verschil maak ik?', worden uitgesteld duurt de adolescentie (periode van puberteit tot volwassenheid) langer.

Waar hoor ik bij?

- > HBO'ers en WO'ers komen in deze fase vaak in nieuwe sociale kringen door keuze van studie.
- > Ook gaat een groot deel van de jongvolwassenen in deze tijd op zichzelf wonen en is er letterlijk meer afstand tot het gezin.
- > Doordat de oude sociale wereld plaatsmaakt voor een nieuwe, kunnen jongvolwassenen zich hierin anders positioneren. Zo kan het zijn dat wanneer er in hun oude sociale wereld weinig ruimte was om te experimenteren, ze dit alsnog gaan doen.

Wat geloof ik?

- In deze fase gaat de jongvolwassene zijn geloofsmening verder vormen en toetsen door gesprek en uitproberen. Waarin de mening eerst vanuit een ideaal getoetst werd, wordt het nu meer getoetst vanuit reflectie op de praktijk.
-

Waar doe ik toe?

- Er komt in deze fase bij hen een steeds sterker besef van hun eigen rol in de wereld. Hierbij ervaren ze de spanning tussen wat ze willen en kunnen.
- Er wordt veel verwacht van jongeren in deze fase. Er zijn momenteel dan ook steeds meer jongeren en jongvolwassenen die vastlopen door het ervaren van hoge prestatiedruk.

Tips voor de ouders

- Als ouder is de rol gaandeweg veranderd van onderwijzend en sturend naar samen oplopend. Er kan nu een gelijkwaardige relatie ontstaan. Hierin is het belangrijk dat je zijn eigen gevormde mening en keuzes respecteert. Adviseren kan altijd.
- De ouders zijn in deze fase ook een vangnet. In het oefenen van zelfstandig leven kan het weleens misgaan. Daarin mag je kind ervaren dat, ongeacht de fouten die hij maakt, jullie voor hem klaarstaan en kunnen helpen de draad weer op te pakken.

Tips voor de gemeente

- Jongvolwassenen hebben veel in hun mars. Vaak zijn ze capabel om verantwoordelijkheid te dragen in de gemeente. Geef ze daarin ook ruimte om te ontwikkelen, te falen en opnieuw te proberen.

Kijk ook uit naar wat zij in te brengen hebben in de gemeente vanuit hun studie of werk.

- In deze fase verdwijnen vaak de kinderen die zijn opgegroeid in de gemeente uit het zicht. Dit kan zijn doordat ze bijvoorbeeld verhuizen, maar ook doordat niet meer (willen) komen. Laat hen merken dat je ze niet vergeten bent. Help hen eventueel bij het vinden van een positieve geloofsplek. Bijvoorbeeld een studentenvereniging of een gemeente die (beter) bij hen past.
- Zijn er jongvolwassenen die duidelijk aangeven niets te maken willen hebben met (deze) kerk of geloof, zorg dan voor een goede en waardige afsluiting. Zo weten ze dat je hen serieus neemt en dat de deur altijd open staat.
- Het kan ook zijn dat er spontaan een jongvolwassene de gemeente binnenstapt. Zij zijn opzoek naar een nieuwe sociale (geloofs)kring. Help hen hierbij door ze hartelijk te verwelkomen en de weg te wijzen.

VOLWASSEN

De fase van blijven leren en niet in de laatste plaats van de jeugd zelf. Volwassen zijn is niet het einde van de weg.

Het is leren in de praktijk door een relatie met kinderen, tieners en jongeren aan te gaan. Deze brochure is een hulpmiddel om te herkennen welke vragen er op welk moment spelen. Daar kom je alleen achter als je een relatie opbouwt met de jongen of het meisje wat op jouw weg komt. Om vragen te leren herkennen is er geen methode of handreiking. Dat is in geloof op weg zijn, je open stellen en je verwonderen over wie Hij op je weg plaatst.

En dan de praktijk

We weten en snappen dat het in de praktijk vaak anders werkt dan dat we in deze brochure omschrijven. Relaties met jeugd zijn niet simpel of zomaar iets dat altijd goed gaat. Ook in de kerk gaat niet alles perfect en juist dan kunnen we elkaar verder helpen met kennis en ervaring en die koppelen aan elkaar.

Daarom gaat deze brochure op de website verder en zijn de jeugdwerkadviseurs beschikbaar om je verder te helpen. Via deze QR-code kun je door naar www.jeugdwerksteunpunt.nl.

Het Jeugdwerk Steunpunt

Jeugdwerk Steunpunt is onderdeel van een samenwerking van steunpunten in de kerk (zie kader). Wij ondersteunen gemeenten met het oog op het kinder- en jongerenwerk. We richten ons op predikanten, kerkenraden, jeugdwerkers en ouders.

Jeugdwerk Steunpunt bestaat uit 2 jeugdwerkadviseurs en een secretaresse. Op www.jeugdwerksteunpunt.nl kun je onze contactgegevens vinden. We zijn beschikbaar voor advies en een luisterend oor als je graag wilt dat er iemand met je meedenkt over een bepaalde situatie. Daarnaast komen we graag naar gemeenten toe voor advies en/of toerusting. We kunnen een bezinning voor de kerkenraad verzorgen, de jeugdraad toerusten of een training voor jeugdwerkers geven. Er zijn trainingen op thema, maar we kijken ook graag wat er specifiek voor jullie situatie goed zou zijn. Ieder jaar geven we de Jeugdtrends uit; een overzicht van uit de praktijk verzamelde trends die we waarnemen in jeugdwerkland.

Dit helpt predikanten en jeugdwerkers om aan te kunnen sluiten bij wat er in de jeugdcultuur leeft.

Samen met de jeugdwerkadviseurs van het Praktijkcentrum (Gereformeerde Kerk Vrijgemaakt) en CGJO (Christelijk Gereformeerde Kerk trekken we ieder jaar met de 3G-tour het land door. We bieden dan trainings- en ontmoetingsavonden aan in verschillende regio's verspreid over Nederland.

Je kunt je via de website abonneren op de nieuwsbrief waarmee je iedere maand informatie, achtergronden en blog en een activiteitenoverzicht ontvangt.

Jeugdwerksteunpunt werkt nauw samen met:

Diaconaal Steunpunt
Kerkelijk Werkers Steunpunt
Kerkenraden Steunpunt
Missionair Steunpunt
Nederlands Gereformeerde Toerusting
Predikanten Steunpunt

Waar kunnen we jou mee helpen?

Advies en Inspiratie

Praktische informatie

Training en Begeleiding

Onze visie

Het Jeugdwerk Steunpunt is verbonden met diverse steunpunten die samen verlangen naar kerken die bloeien en vrucht dragen. Gemeenten die vanuit een **kloppend hart** voor Jezus Christus als **levend geheel** voor elkaar, de buurt en ver daar buiten **goed nieuws** zijn. Geloofsgemeenschappen waarin jong en oud vanuit een **integraal leven** groeien in **discipelschap** en leiderschap zoals Jezus ons heeft voorgeleefd. Gemeenten die houden van God en zijn wereld en uitzien naar zijn Koninkrijk.

Onze missie:

Jeugdwerk Steunpunt wil de bloei van het evangelie in jouw leven vrucht laten dragen in de relatie met kinderen, tieners en jongeren.

Gefeliciteerd! Je hebt als jeugdwerker een mooie taak. Je mag werken met het goud van de gemeente - de kinderen en de jongeren.

Gemeente in Ontwikkeling geeft je praktische handvatten om met hen aan de slag te gaan. We volgen de jeugd in hun ontwikkeling van baby naar jongvolwassene en geven je achtergronden en tips om bij iedere fase aan te sluiten.

Deze brochure is de eerste in een serie van drie. Deze gaat over de ontwikkeling van kinderen en jongeren. De tweede gaat over vieren in de gemeente en de derde over het werken met groepen.

JEUGDWERK
STEUNPUNT

